

FRANKRIJK-PANEL

VERRASSENDE VERKIEZINGSUITSLAG

‘President Macron en links kraaien victorie. Maar het extreemrechtse ressentiment is bij lange na niet gedoofd’

Tegen alle verwachtingen in is de tweede stemronde van de Franse parlementsverkiezingen uitgedraaid op een teleurstelling voor het radicaal-rechtse Rassemblement National. Niet de partij van boegbeelden Marine Le Pen en Jordan Bardella is in Frankrijk de grootste geworden, maar het linkse blok van communisten, socialisten, groenen en radicaal-linkse politici. Zelfs Ensemble, de coalitie van president Emmanuel Macron, heeft meer zetels in het parlement behaald dan Rassemblement National.

De tactiek van de linkse partijen en de partijen rond president Macron lijkt dus te hebben gewerkt. Door een zogeheten republikeins front te vormen, kandidaten terug te trekken en krachten te bundelen moest worden voorkomen dat radicaal-rechts net als in de eerste stemronde een meerderheid van de stemmen zou krijgen.

Is de uitslag van de Franse parlementsverkiezingen daarmee een overwinning voor de democratie? En wat betekent deze uitslag voor de politieke toekomst van Frankrijk en de Fransen?

Rudi Wester: ‘Ook nu weer is het oude gezegde in Frankrijk bewaarheid: in de eerste ronde stem je met je hart, in de tweede met je verstand. Veel Fransen doorzagen toch kennelijk de valse retoriek en het racisme van Marine Le Pens Rassemblement National; dát wilden ze in elk geval niet. Links op één, het midden op twee en rechts op drie: wie had dat gedacht? Met miniem verschil weliswaar, maar zeker een overwinning voor de democratie.’

‘Het wordt een unieke situatie voor president Macron, want hij krijgt te maken met drie politiek zeer verdeelde blokken: het linkse Nouveau Front populaire (NFP), waarin ex-trotskist Jean-Luc Mélenchon (La France Insoumise) absoluut een stokebrand is; Ensemble, Macrons eigen samenraapsel van het midden, en het radicaal-rechtse RN. Macron als ultieme evenwichtskunstenaar? Hij kan het, als hij zijn kalmte bewaart.’

‘Voorlopig is de democratie in Frankrijk gered, maar ook in Europa? Als RN zich aansluit bij de door de Hongaarse premier Orbán pas opgerichte alliantie Patriotten voor Europa, wordt het een grote fractie in het Europees Parlement. Een opstand der horden. De toekomst van Frankrijk en Europa heeft een gevaarlijk bruin randje gekregen.’

Niek Pas: ‘Macrons onnozele besluit om vervroegde parlementsverkiezingen uit

Fransen jongeren vieren de onverwachte stembusuitslag voor het standbeeld van Le Triomphe de la République in Parijs. Foto AFP

te schrijven heeft geleid tot een politieke aardverschuiving waarbij de macht is weggelekt van het Élysée naar het parlement. Frankrijk ontwaakt met drie min of meer even grote blokken: verenigd links, centrum en radicaal-rechts. Deze verrassende uitslag herinnert aan de oude politieke constellatie van de Derde en Vierde Republieken, die gekenmerkt werd door steeds wisselende coalities: nu eens centrumlinks, dan weer centrum-rechts. Maar deze nieuwste ‘tripartite’ is een onnatuurlijk gegeven voor de Vijfde Republiek die door Charles de Gaulle in 1958 juist werd opgericht om de macht van het parlement in te perken en die van de president zo groot mogelijk te maken.

‘De presidentiële coalitie is niet weggevaagd en eindigt op de tweede plek achter verenigd links. Dit linkse Nouveau Front populaire kraait weliswaar victorie, maar ontleent zijn legitimatie alleen aan verzet tegen extreemrechts. Het is maar de vraag of de gelegenheidscoalitie van biefstuksocialisten, neostalinisten en milieuradicalen ook een coalitie kan vormen met het door hen gehate politieke centrum van macronisten.’

‘Ten slotte: het Rassemblement National ziet een absolute meerderheid – en daarmee regeringsmacht – uit handen glijpen, maar is intussen wel de grootste partij in de nieuwe Assemblée nationale. Het extreemrechtse ressentiment is bij lange na niet gedoofd.’

Frederik Dhondt: ‘Er is maar één duidelijke les uit deze uitslag te trekken:

Welke perverse oplossing zal president Macron bedenken: wie wordt premier, met welk programma en welke meerderheid?

Laurent Chambon

er is nog steeds een grote meerderheid in Frankrijk tegen Rassemblement National. Het heeft zeker geholpen dat premier Gabriel Attal zich duidelijk heeft opgesteld tussen de twee rondes. Een positief signaal, of een ideologische keuze vóór een van de twee andere blokken, kun je niet afleiden uit de uitslag. De Franse president kan een premier benoemen, maar moet afwachten of de sterk verdeelde Assemblée nationale wel of niet deze persoon wegstemt.

‘Al weken worden socialisten en groenen het hof gemaakt door de centrumfracties rond Macron. Het is tactisch misschien mogelijk dat dit leidt tot een akkoord ‘par projet’ (voor elk voorstel moet een parlementaire meerderheid worden gevonden), maar ideologisch? Frankrijk is Nederland of België niet. Kan het liberale Ensemble van Macron instemmen met het herstel van de welvaartsbelas-

Rudi Wester was jarenlang recensent van Franse literatuur en directeur van het Institut Néerlandais in Parijs.

Niek Pas is universitair docent Franse contemporaine geschiedenis aan de UvA en schreef onder meer over Emmanuel Macron.

Frederik Dhondt is rechtshistoricus en Frankrijk-kenner, verbonden aan de Vrije Universiteit Brussel.

Laurent Chambon is een Franse politicoloog en schreef onder meer een boek over Marine Le Pen.

ting op roerend vermogen (geld, beleggingen, aandelen)? Met de verhoging van het minimumloon tot 1.600 euro? Met het schrappen van de pensioenhervorming? Met door de overheid gereguleerde maximumprijzen voor energie?’

Laurent Chambon: ‘Zondagavond was er overall een enorme opluchting. Ondanks de giftige invloed van de extreemrechtse columnisten, de Russische bots en de opiniepeilingen heeft Rassemblement National geen meerderheid gekregen in de Assemblée nationale. Dat is slecht nieuws voor Poetin maar goed nieuws voor ons allemaal.’

‘De eerste vraag is nu welke soort perverse oplossing president Macron zal bedenken: wie wordt premier, met welk programma en welke meerderheid. Het is een klassieke vraag in Nederland of België, maar dat is nieuw voor de Fransen.’

‘De tweede vraag, en dat geldt ook voor Nederland, is hoe we hebben kunnen toestaan dat Poetin en een paar extreemrechtse miljardairs zoveel invloed hebben kunnen kopen. Ze werden net gestopt, maar voor hoe lang weten we niet.’

‘De derde vraag, en dit geldt voor de hele wereld, is hoe lang we kunnen toestaan dat de superrijken hun sociale en fiscale verantwoordelijkheden ontwijken terwijl zij ongelijkheid, milieuvervuiling en fascisme vrij mogen promoten.’

‘Deze verkiezingscampagne was bijzonder, omdat deze zo kort is geweest. En wat vooral is opgefallen, is dat ondanks de onkundigheid van klassieke figuren, zoals politici of oude columnisten in Parijs, we getuige zijn geweest van de opkomst van Franse regionale journalisten. Die hebben hun werk goed en kritisch gedaan. Daarnaast zijn een paar bijzondere politieke talenten zichtbaar geworden, vaak jonge vrouwen. Er is hoop, de oude generatie moet nu plaatsmaken of veranderen.’

Iñaki Oñorbe Genovesi